Milliyet Türkiye İller Ansiklopedisi

MANİSA

45

Yüzölçümü: 13.785 km2
Nüfusu: 941.941
İlçeler: Manisa (merkez) - Akhisar - Alaşehir - Demirci - Gördes - Kırkağaç - Kula - Salihli - Sarıgöl - Saruhanlı - Selendi - Soma - Turgutlu
Köy sayısı: 810
Hastane yatak sayısı: 1565
Doktor: 279
Okur-yazar oranı: Yüzde 85
Otomatik telefon kodu: 5511

Yeşili, «Ağlayan Kaya»sı ve mesir macunu ile ünlü olan şehzadeler şehri: Manisa

AHMET ALPHAN

DERKEN bir pınar başında buluşur, dinlenirdik. Ah, kiraz yaylalarının bu pınarları... Diyebilirim ki her yol dönemecinde bir tanesi karşımıza çıkardı. Eğilip avucumuzun içiyle buz gibi soğuk sularından içerdik."

Manisa'nın yetiştirdiği ünlü yazarlarımızdan Yakup Kadri Karaosmanoğlu, bir yeşil cenneti olan Manisa'nın ünlü kiraz yaylalarını böyle anlatıyor.

Topraklarını sulayan Gediz ırmağının cömertliğiyle alabildiğine yeşeren Manisa, Spil dağından süzülen pınarlarla bir daha bereketlenmiştir.

Manisa lâlesiyle ünlüdür, yesilliğiyle olduğu kadar. Manisa Ağlayankayasıyla, "Niobe" ile ünlüdür, lâlesiyle olduğu kadar ve Manisa camileriyle, tarihi ile "Şehzadeler şehri" olma özelliği ile ünlüdür, Niobe'si ile olduğu kadar. Ve Manisa "Mesir macunu" ile ünlüdür alabildiğine.

Kent, İzmir Balıkesir, Kütahya, Uşak, Aydın ve Denizli illeriyle sınıra sahiptir. İzmir-İstanbul karayolu üzerinde olmasının getirdiği avantajla çok yoğun bir ulaşım potansiyeline sahiptir. İlçeleri Akhisar'ın yetiştirdiği tütün ve Turgutlu'da üretilen kiremitle ülke ekonomisine büyük katkı sağlar.

Manisa 1971 yılında tamamlanan organize sanayi bölgesi ile de ekonomiye sağladığı katkıyı geliştirmektedir. İl 1981 yılında bu yolla ülkeye 84.5 milyon dolar döviz sağlamıştır.

Yüz elli yıldan fazla bir süre Osmanlı şehzadelerinin devlet yönetimi için öğrenim gördükleri Manisa zengin bir kültür geçmişine sahiptir.

Manisa'daki camilerin hemen hepsinin yüzlerce yıllık tarihçeleri vardır. Bunlardan Kanuni Sultan Süleyman'ın annesi Hafsa Sultan tarafından yaptırılan Sultan Camii en ünlüleridir. Sultan Camii ayrıca ünlü şifalı mesir macununun dağıtıldığı cami olmak özelliğini de taşımaktadır.

Ege'nin tek akıl hastanesi de bu ilimizde bulunmaktadır. İstanbul Bakırköy'den sonra Türkiye'nin ikinci büyük akıl hastanesi olan Manisa Akıl Hastanesi'nde çok sayıda hastanın tedavisi yapılmakta ve rehabilitasyon çalışmaları sürdürülmektedir.

Adı nereden geliyor

Bu yörede ilk kentin Magnetler tarafından kurulduğu bilinir. Ege kıyılarında bir yurt kurmak isteyen Magnetler öncelikle kendilerine bir kale inşa etmek istemişler ve pek büyük bir çaba eseri meydana getirdikleri kaleye "Magnesia Kalesi" adını vermişlerdir. "Magnesia" adı yüzyıllar boyunca dillerde dolaşmış, nihayet Türk'ün dilinde "Manisa" şeklini almıştır.

iklimi

Denizden yüksekliği ortalama 60 metre olarak kabul edilen Manisa, dağ eteğine kurulduğu için yaz ayları bunaltıcı sıcak geçer. Temmuz-ağustos aylarında 40 derece sıcak görülür. Kışlar ise oldukça ılıktır. Yazın pek az kısa süreli sağanaklar görülür.

Nasıl Gidilir

İstanbul-İzmir ve Bandırma-İzmir arasında çalışan trenler Manisa'dan geçtikleri için bunlardan yararlanılır. Ankara'dan gelip Eskişehir'den aktarmasız İzmir'e gelecek bu tren de aynı işe yarar. Ama genellikle Manisa yolcuları yurdun her yerinden İzmir'e gelen otobüslerden yararlanırlar. Özel olarak Manisa'ya da otobüs bulmak mümkündür.

Kentlerimizin tarihçesi bir kültür hizmeti olarak GARANTİ BANKASI'nca hazırlanmıştır

Sizlere hizmet vermekten mutluyuz

ANADOLU BANKASI
Hazine Bankası

Politik Kimliği

1950
Milletvekili Genel Seçimleri
Katılma oranı: %90.9

Partiler	Aldığı oy
CHP	90.412
DP	128.199

1954
Milletvekili Genel Seçimleri
Katılma oranı: %91.8

Partiler	Aldığı oy
CHP	76.069
CMP	7.195
DP	151.596

1957
Milletvekili Genel Seçimleri
Katılma oranı: %82.5

Partiler	Aldığı oy
CHP	81.714
CMP	4.055
DP	139.896
HP	18.422

1961
Milletvekili Genel Seçimleri
Katılma oranı: %84.4

Partiler	Aldığı oy
AP	159.369
CHP	86.721
CKMP	18.667
Bağımsızlar	1.307

1965
Milletvekili Genel Seçimleri
Katılma oranı: %74.7

Partiler	Aldığı oy
AP	160.713
CHP	61.760
MP	15.553
TİP	6.504
Bağımsızlar	1.964

1969
Milletvekili Genel Seçimleri
Katılma oranı: %65.2

Partiler	Aldığı oy
AP	130.828
CHP	63.356
CGP	9.059
MP	6.916
MHP	4.832
TBP	5.507
TİP	5.334
Bağımsızlar	538

1973
Milletvekili Genel Seçimleri
Katılma oranı: %67.8

Partiler	Aldığı oy
AP	110.351
CHP	81.966
CGP	4.897
DP	28.332
MP	1.387
MHP	7.662
MSP	24.140
TBP	1.646
Bağımsızlar	378

1977
Milletvekili Genel Seçimleri
Katılma oranı: %81.3

Partiler	Aldığı oy
AP	176.967
CHP	140.668
CGP	3.843
DP	8.373
MHP	13.605
MSP	18.840
TİP	1.293
Bağımsızlar	249

MANİSA ANAYASA HALK OYLAMASI SONUÇLARI:
YIL: 1961
Kabul
%44
Red
%56
YIL: 1982
Kabul
%93.4
Red

%6.6

MANISA VALISI: EROL ZIHNI GÜRSOY

Türkiye'nin, Cumhuriyet'ten sonra, sanayi ve hizmetler sektöründe önemli mesafeler almış olmasına rağmen, ekonomisinin belirgin özelliği gene de tarıma dayalı olmasıdır.

O nedenle hemen her ilimizin tarım ürünleri üretimi Türkiye ekonomisinde önemli bir yer tutar. Manisa da bu illerimizden biridir. Eldeki rakamlar, Manisa ilinin diğer illerimiz arasındaki yerinin çok üst sıralarda olduğunu göstermektedir.

Örneğin 1970 genel tarım sayımı sonuçlarına göre, 116.322 hektar sınaî bitki alanı bulunan ilin Adana ve İzmir'den sonra üçüncü sırayı aldığı görülmektedir.

Yine aynı yılın verilerine göre Manisa ili, 60.977 hektar bağ ve 43.649 hektar pamuk ekim alanı ile beşinci, 25.281 hektar zeytin alanı ile de yedinci sırada yer almaktadır.

1980 yılı verilerine göre ülke çapında Manisa'nın tarımsal üretimi Konya'dan sonra ikinci sıradadır. Çekirdeksiz kuru üzümün %75'i Manisa'dan elde edilir. Tütünün değer olarak %23'lük bölümü Manisa ilinde üretilir ve bu yönü ile de birinci sırada yer alır.

GEDİZ OVASI

Manisa ili tarımında çok önemli bir yeri olan Gediz Ovası'nın 117.000 hektarlık

kısmı ilin sınırları içindedir.

Avrupa Yatırım Bankası'ndan sağlanan krediler ve devletin desteği ile Gediz Ovası'nın büyük bir bölümü modern sulamaya açılmıştır. İkinci ürün ekimi uygulamasında bir yıl önceye göre dört katına varan ekim alanı ve buna paralel olarak ürün artışı sağlanmıştır.

Tarımsal potansiyel, tarıma dayalı sanayinin gelişmesi için Manisa'da uygun bir ortam yaratmıştır. Bu potansiyel tam kapasite ile hareketeye geçirildiğinde ihracatta büyük imkânlar sağlanabilir.

Manisa sanayii de gelecek için ümit vadetmektedir. 1971 yılında tamamlanan ve 1740 dönüm arazi üzerine kurulan MANİSA Organize Sanayi Bölgesi, A.İ.D. dışyardımıyla 1962 yılında gerçekleştirilen Bursa Organize Sanayi Bölgesi'nden sonra iç kaynaklarla gerçekleştirilen ikinci organize sanayi bölgesidir.

Manisa Organize Sanayi Bölgesi'nde 44 fabrika var. 12 fabrikanın yapımına da devam edilmektedir.

1981 yılında Organize Sanayi Bölgesi'ndeki fabrikaların ürettikleri mamullerinin dış satımından 84.5 milyon dolar döviz sağlanmıştır.

Manisa ilinin Soma ilçesi ve çevresi zengin kömür yataklarına sahiptir. 12 bin hektarlık alanda 10 adet kömür sahası bulunmaktadır.

Yörede sondajlarla görünür duruma getirilmiş kömür rezervi 315 milyon tondur. Sürdürülen sondajlı etüdler sonucunda bu rezervin 550 milyon tona ulaşacağı tahmin edilmektedir.

1987 yılında üretim hedefinin (satılabilir) 7.100.000 tonu bulacağı hesaplanmaktadır.

MANISA BELEDIYE BAŞKANI : BEKIR SITKI AKÇALAR

AŞLANGIÇI tarihin en eski devirlerine dayanan şehrimiz, ismini yaslanmış olduğu dağın adından almıştır. Bereketli ovası tüm devirlerde bu yerlerin yerleşim bölgesi olarak seçilmesini, yerin üstü kadar yerin altının da tarihin zenginlikleriyle dolmasını sağlamıştır. Tesbit edilebildiği kadarıyla 1878 yılından beri Manisa'da belediye teşkilâtı mevcuttur. O tarihlerde Manisa'da sayılabilecek ammeye tahsisli eserlerle sair bilgiler şunlardır. Sultan ve Muradiye isimli Selahattin Camii, 34 adet minareli cami, 51 mescit, 17 dershane, 2 imaret, 8 tekke, 15 medrese, 1 rüştiye mektebi, 4 hastane, bir tımarhane, 4 kütüphane, 2 şadırvan, 12 küçük tahta köprü, 1 kışla, 28 bin nüfus, 1500 dükkân, 115 mağaza, 10 hamam, 200 çeşme, 55 kahvehane, 15 tütün fabrikası, 65 fırın vardır.

Her şehre nasip olmayan bu kadar tesis, Osmanlılar devrinde Manisa'ya verilen önem sayesinde olmuştur. Valide sultanlar , şehzadeler ve padişahların istirahat ve ikâmet için tercih ettikleri bir belde olarak daima itina görmüştür. Bilhassa, hanlar, hamamlar ve bugün dahi iş görebilen kanalizasyonları Osmanlılar zamanından kal-

madır. İstiklâl Savaşı'nda Yunanlıların çekilirken şehri yakmış olmaları, Cumhuriyet devrinde şehircilik planı yapılmasında Manisa'ya öncelik vermiş ve bu sayede yeniden inkişaf eden beldemizin cadde ve sokakları, günün şartlarına göre tanzim edilmiştir. Belediyecilik hizmetlerinin en büyüklerinden diğer ikisi elektrik ve su, 1925 yılından itibaren belde halkının yararına arzedilmiştir.

1950-1982 dönemi:
1— Akpınar su tesislerinin yapılması, 2— Şehrin elektrik şebekesi TEK'e bağlanmıştır. 3— Şehir su şebekesinin yapımı, 4— Cennette, Ulucami Çaybaşı ve ek su depolarının yapılması, 5— Yenişehir'in şehir garajının yapılması. 6— Şehir içi yollarının asfaltlanması, 7— Bir numaralı gecekondu önleme bölgesinin bulunması.

Hızlı kentleşmeden nasibini alan beldelerden birisi de Manisa'mızdır. Bu sebeple artan nüfusa göre en temel ihtiyaçların karşılanması tekrar ön plana gelmiştir. Mütaşavver yerleşim alanlarının büyüklüğü ve tarihteki değişimleri nazarı dikkate alınarak, birinci etapta 200 bin nüfusluk bir beldenin ihtiyaçlarını karşılamak üzere çalışmalara yeniden başlanmıştır. Su sorunu, Ilıca ve Akpınar kaynakları ile ilâve edilen yeni depolarıyla inkişaf bölgelerini de içine alan şebekesiyle yeniden inşa ve tesis edilmiştir. Ve halen bu çalışma sürmektedir. Kezâ kanalizasyonda aynı görüş ile ele alınmış ve yaptırılmaktadır. Ancak, çağdaş anlayışın bir gereği olarak kanalizasyon, başıboş herhangi bir noktada bırakılması yerine çevre sağlığı da dikkate alınarak tasfiye tesisleri kurulması ve bu yoldan da bir gelir elde edilmesi şimdi programdadır. Dünya konjonktürüne göre karma ekonominin daha şanslı gelecek vaadetmesi geniş Gediz Ovası'nın ürettiği ürünlerini yanı sıra, kısmen sanayiye de dönmek ihtiyacını doğurmuş ve Ege bölgesinin imkânları **en müsait organize sanayi bölgesi Manisa'mızda tesis edilmiştir. Küçük Sanayi Sitesi ayrı bir bölge halinde inşa edilmektedir. Organize sanayi bölgesi çevresinin gecekondulaşmasını önlemek maksadıyla hazırlanan birinci ve ikinci kısım gecekondu önleme bölgeleri altyapılarıyla inşaata hazır vaziyete getirilmiş, birinci kısım tamamen iskân edilmiş,** ikinci kısmında da arsa dağıtım safhasına gelinmiştir. Artan şehir nüfusumuzun 25-30 bin kısmını bu bölgeler barındıracaktır. En büyük belediye hizmetlerinden elektrik işi temelden tekrar ele alınmış, en uç köşelere kadar trafoları ile yeniden şebeke tesis planlanıp inşasına girişilmiştir. Bugün için şehrin en büyük sorunu iskân bölgeleri arasında kalmış olan ran derelerin Devlet Su İşleri tarafından ıslah edilmesidir. Bunların içinde İstasyon Meydanı'nı kateden Tabakdere, 1983 yılı programına alınarak belli bir güzergâhta sınaî imalâtlarla, taşkınlarıyla çevreye zarar vermeyecek hale sokulmaktadır.

Belediyemizce bu çalışmaya paralel olarak İstasyon Meydanı'nın şehrin girişine lâyık olacak şekilde düzenlenmesi programlanmıştır. Kezâ, Hükümet Meydanı'nın da hazırlanmakta olan Kurtuluş Savaşı'nı da simgeleyecek Atatürk heykelinin konacağı bir meydan haline getirilmek üzere tanzimi programa alınmıştır.

Önemli kişiler

KENAN EVREN

Yedinci Cumhurbaşkanımız Kenan Evren 1918 yılında Manisa iline bağlı Alaşehir ilçesinde doğdu. Babası Alaşehir İnhisarlar İdaresi memurlarından Hayrullah Bey, annesi Naciye Hanım'dır.

Evren, ilkokulu Alaşehir'de, orta öğrenimini Manisa Ortaokulu, Balıkesir, İstanbul, Kadıköy liseleri ile Maltepe Askerî Lisesi'nde tamamladıktan sonra 1936 yılında Kara Harp Okulu'na girdi ve burayı 1938 yılında bitirdi. Kenan Evren 1940 yılında Topçu Atış Okulu'ndaki öğrenimini tamamladı. 1946 yılında Kara Harp Akademisi'ne giren Evren 30 Ağustos 1949'da kurmay yüzbaşı olarak mezun oldu.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren 30 Ağustos 1964 yılında tuğgeneral oldu, 1967 yılında tümgeneralliğe, 1970 yılında korgeneralliğe ve 1974 yılında da orgeneralliğe yükseldi. Ege Ordu Komutanlığı ve Kara Kuvvetleri Komutanlığı görevlerinde bulundu.

Orgeneral Kenan Evren 12 Eylül 1980 tarihinde emir ve komuta zinciri içinde yönetime elkoyan Silahlı Kuvvetlerimizin başındaydı. Evren harekât sonrası Genelkurmay Başkanlığı görevinin yanı sıra Millî Güvenlik Konseyi Başkanlığı ve Devlet Başkanlığı görevlerini de üstlendi.

7 Kasım 1982 günü Anayasa'nın halk oyuna sunulması ile birlikte Türkiye Cumhuriyeti'nin yedinci Cumhurbaşkanlığına seçilen Kenan Evren 3 çocuk babası.

ŞAİR EŞREF (1847-1912) - Hiciv şairi. Gelenbe kasabasında doğdu, Kırkağaç'ta gömüldü. Manisa'da Hatuniye Medresesi'nde okudu. 22 yıllık kaymakamlık yaptıktan sonra özgürlükçü düşüncelerinden dolayı 1900'de Gördüş Kaymakamı'yken tutuklandı, bir yıllık tutukluluk sonunda Mısır'a kaçtı, 1908'de Hürriyet'in ilânı üzerine geri döndü, bir süre daha kaymakamlık yaptı ve veremden öldü. Abdülhamit'e, istibdada, haksızlık, yolsuzluk ve gericiliklere karşı yazdığı yergi ve taşlamalarıyla üne kavuştu. Deccal, İstimdad, Şah ve Padişah, İran'da Yangın Var, Hasbıhal yahut Eşref ve Kemal hicivlerinin toplandığı belli başlı kitaplarıdır.

YAKUP KADRİ KARAOSMANOĞLU (1889-1974) - Yazar, romancı, diplomat. Gazetecilik yaptı, makale ve hikâyeler yazdı, Kurtuluş Savaşı başladığında Ankara'ya geçti, TBMM'de iki ve üçüncü dönemlerde Mardin, dördüncü dönemde Manisa milletvekilliği yaptı, istifa edip sırasıyla Tiran, Prag, Lahey, Bern elçiliklerinde bulundu, Ulus gazetesinde başyazarlık yaptı, Kurucu Meclis üyesi oldu, sonra yeniden Manisa milletvekili seçildi. Ölümünde Anadolu Ajansı Yönetim Kurulu Başkanı'ydı. Kiralık, Konak, Nur Baba, Hüküm Gecesi, Sodom ve Gomore, Yaban, Ankara, Panoroma önemli romanları arasındadır.

FEVZİ LÜTFÜ KARAOSMANOĞLU (1900-1978) - Yazar, gazeteci, politikacı. Halkalı Yüksek Ziraat Mektebi'ni bitirdi, gazetecilik ve çiftçilik yaptı, DP'ye kuruluş yıllarında girdi, milletvekili seçildi, içişleri bakanlığı yaptı, Hürriyet Partisi kurucularından oldu, CHP'ye geçti, Kurucu Meclis üyeliği, Manisa milletvekilliği yaptı, 1962'de istifa etti.

HAKKI TARIK US (1889-1956) - Gazeteci, yazar, politikacı. Gördes'te doğdu, Hukuk Fakültesi'nde okudu, edebî yazılar yazdı, gazetecilik yaptı, öğretmen, ikinci dönemden başlayarak dört dönem Giresun milletvekili oldu.

ASIM US (1884-1967) - Gördes'te doğdu. Siyasal Bilgiler'de okudu, ekonomi, maliye ve millî eğitim işleriyle uğraştı, Vakit gazetesini yayınladı, başyazarlık yaptı, 1927-1946 yılları arasında milletvekili.

MEHMET SABRİ TOPRAK (1877-1938) - Tüfekçizâde Mehmet Usta'nın oğlu. Kasaba'da doğdu. Darüşşafaka ve Hukuk Mektebi'nde okudu. PTT Genel Müdürlüğü yaptı. 1923'te Saruhan, 1927, 1931 ve 1935'te Manisa milletvekilliği, elçilik yaptı.

ÖMER LÜTFÜ ÜNLÜ (1881-1951) - Alaşehir'de doğdu, çiftçi, Kuvayı Milliye'de çalıştı, ilk TBMM'ye Saruhan milletvekili olarak seçildi, istiklâl madalyası sahibi.

REŞAT KAYALI (1881-1926) - Akhisar'da doğdu, Maliye Bakanlığı Muhasebe-i Umumiye Müdür Muavini, ilk TBMM'nin birinci ve ikinci dönemlerinde Saruhan milletvekili, istiklâl madalyası sahibi.

MUSTAFA FEVZİ SARUHAN (1875-1933) - Akhisar'da doğdu. Medrese ve hukuk öğrenimi gördü. Öğretmenlik ve avukatlık yaptı. Osmanlı Meclisi'nde iki ve üçüncü dönemler mebusu, 1923'te Saruhan'dan TBMM'ye seçildi, üçüncü ve dördüncü dönemlerde Manisa milletvekili, Şeriye ve Evkaf Bakanı.

İLÇELERİNİ TANIYALIM

Merkez ilçe...

MERKEZ

Manisa, Ege Bölgesi'nde Spil Dağı'nın kuzey eteğinde ve Gediz Ovası'nın hemen kenarında kurulmuştur.

Manisa, Ege uygarlığının en önemli ve en eski yerleşim merkezlerinden biridir. Kurtuluş Savaşı'nda düşman kaçarken 5-8 Eylül 1922'de Manisa'nın tamamına yakın bir kısmını yakarak tahrip etmiştir.

Manisa, Türkiye'de imar planı düzenlenip uygulanan ilk şehirlerimizden biridir.

AKHİSAR

Saruhanlılar döneminden beri Manisa'ya bağlı bir ilçe merkezidir. 1904 yılında Marmaracık (Gölmarmara) adlı bir bucağı ve 60 köyü bulunuyordu. 1933'te ise Zeytinliova bucağı merkez ilçeden çıkarılarak Akhisar ilçesine bağlandı ve köyler toplamı 93'e yükseldi.

İl merkezine 52 kilometre uzaklıktadır, yüzölçümü 1980 kilometrekaredir.

İlçenin bugünkü toplam nüfusu 146 bin 444, şehir nüfusu 61 bin 491, köyler nüfusu 84 bin 953 olup, nüfus yoğunluğu 74'dür.

Akhisar ilçesinin şehir nüfusu Türkiye iller nüfusu itibariyle 36'ncı ilçeler nüfusu itibariyle ise 26'ncı sıradadır.

Akhisar ekonomisi temelde tütün tarımına dayalıdır. İlçe ve çevre köylerde Türkiye'nin en kaliteli tütünü yetiştirilir. Üretici tütünün yanısıra bağcılık ve zeytincilik de yapmaktadır.

Köy sayısı 93, nüfus 57 bin 459. Kasaba sayısı 6, nüfus 14 bin 757. Bucak sayısı 2. nüfus 12 bin 737. Toplam belediye sayısı 9, nüfus 88 bin 985.

ALAŞEHİR

1867 yılında Manisa iline bağlanan bir ilçe merkezidir. 1904 yılında İnegöl adlı bir bucağı ve 76 köyü bulunuyordu. İnegöl bucağı bilahare "Sarıgöl" adını almış ve 1957 yılında ilçe merkezi yapılmıştır. İl merkezine 120 Km. uzaklıktadır.

Yüzölçümü 977 Km2 ve yüksekliği 190-200 metredir.

İlçenin bugünkü toplam nüfusu (1980 Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre) 74.943. Şehir nüfusu 25.611. Köyler nüfusu 49.332 olup, nüfus yoğunluğu 77'dir.

Köy sayısı 57, nüfusu 33.470. Kasaba sayısı 4, nüfusu 12.511. Bucak sayısı (Yeşilyurt) 1, nüfusu 3.351 (Merkez). Toplam belediye sayısı 6, nüfusu 38.122.

DEMİRCİ

Saruhanlılar döneminden beri Manisa iline bağlı bir ilçedir. 1233 Km2 yüzölçüme sahiptir. 53 bin 187 kişilik nüfusunun 38 bin 649'u köylerde yaşar.

GÖRDES

Saruhanlılar döneminden beri Manisa iline bağlı bir ilçedir. 1.052 Km2 yüzölçüme sahip olan ilçenin nüfusu 45 bin 526'dır.

KIRKAĞAÇ

Balıkesir sancağına bağlı iken 1880'de Manisa iline bağlanmıştır. Yüzölçümü 543 Km2'dir. 40 bin 512 olan nüfusunun 22 bin 106'sı köylerde yaşamaktadır.

KULA

1866 yılında Manisa'ya bağlanmıştır. Yüzölçümü 960 km2 olup, nüfusu 41 bin 546'dır.

Salihli ilçesi...

SALİHLİ

1867 yılında ilçe olmuş ve 1880'de Manisa'ya bağlanmış bir ilçe merkezidir. 1904 yılında Adala bucağı ve 86 köyü bulunuyordu.

İl merkezine 72 Km. uzaklıkta bulunan ilçenin yüzölçümü 1.303 Km2'dir. Yüksekliği 140 metredir.

Bugün ilçenin toplam nüfusu 111.288, şehir nüfusu 51.826, köyler nüfusu 59.462 olup, nüfus yoğunluğu 85'dir.

Köy sayısı 74, nüfusu 51.340. Kasaba sayısı 2, nüfusu 5.181.Bucak sayısı (Karataş) 1, nüfusu 2.941. Toplam belediye sayısı 4, nüfusu 59.948.

SARIGÖL

İnegöl adıyla Alaşehir ilçesine bağlı bir bucak iken daha sonra adı "Sarıgöl" olmuştur.

1957 yılında ilçe merkezi yapılmıştır. Yüzölçümü 423 Km2'dir. Nüfusu 30.530'dur. Sarıgöl Manisa'nın yüzölçümü bakımından en küçük ilçesidir.

SARUHANLI

Manisa il merkezine bağlı bir köy iken, 1945'de bucak, 1959'da ilçe merkezi olmuştur. Yüzölçümü 898 Km2 olan ilçenin nüfusu 64 bin 427 kişidir.

SELENDİ

Kula ilçesine bağlı bir bucak iken 1954 yılında ilçe merkezi yapılmıştır. Yüzölçümü 751 Km2 olan ilçenin nüfusu 24 bin 019 kişidir. Selendi Manisa'nın nüfus bakımından en küçük ilçesidir.

SOMA

1867 yılında ilçe yapılmış ve 1881 yılında Manisa'ya bağlanmıştır. Kamu yatırımları ve işletmeleri açısından önemli bir yer tutar. 826 Km2 yüzölçümü bulunan ilçenin nüfusu 53.739'dur.

TURGUTLU

Öteden beri 'Kasaba' adıyla anılan Turgutlu ilçesinin 1904 yılında Eylice ve Dağmarmara adıyla iki bucağı ve 33 köyü bulunuyordu.

740 kilometrekare yüzölçüme sahip olan ilçenin toplam nüfusu 96 bin 798, şehir nüfusu 55 bin 396, k öyler nüfusu 41 bin 402 olup nüfus yoğunluğu 131'dir. Bu yoğunluk oranı ildeki ilçelerin nüfus yoğunluklarının çok üstündedir.

İl merkezine 30 kilometre uzaklıkta bulunan ilçenin yüksekliği 69 metredir.

Turgutlu Ege bölgesinin gelişmiş sanayiye sahip ilçelerinin başında gelir. Yörede yoğun biçimde bulunan kiremit ocakları Türkiye'nin bir çok merkezine kamyonlarla kiremit ulaştırır.

Zengin sanayisi ile dikkat çeken Turgutlu, Akhisar ile birlikte Manisa'nın en büyük iki ilçesinden biridir.

Akhisar ilçesi...

Soma ilçesi...

TÜRKİYE GARANTİ BANKASI Sunar

Sert-Artemis Tapınağı...

MANİSA, tarihî değerdeki kaynakları ve doğal güzellikleri ile önemli bir turizm potansiyeline sahiptir.

İlkçağ devletlerinden bir çoğunun özgün tarihi eserlerine ve Saruhanlılar ile özellikle Osmanlılar döneminin dinî ve kültürel değerlerine sahip olan Manisa'dan Evliya Çelebi "çok mamur bir Sultanlar Şehri" diye sözetmektedir.

Nitekim, Saruhanlılar ile Osmanlılar döneminde yapılan ve bugüne kadar canlılığını koruyan tarihi vakıf eserlerin sayısı 85'dir. Bu sayının içinde Mimar Sinan'ın eserleri de olmak üzere 51 tanesi il merkezindedir.

Manisa ilindeki tarihi ören yerleri, camiler, türbeler ve mitolojik eserlerden bazıları:

TARİHİ ÖREN YERLERİ

SANDIKKALE: Manisa'nın güneyindeki Spildağı büyük kalesi içinde ve yüksek bir tepe üzerinde Magnetler tarafından yapılmış bir iç kaledir.

Yöre halkının şekline bakarak "Sandıkkale" adını verdiği bu tepede henüz kazı yapılmamıştır.

SART HARABELERİ: Lidya Krallığı'nın başkenti ve dünyada ilk altın paranın basıldığı Sart şehrinin tarihi en az 3.000 yıl kadar öncelere uzanır.

Ankara-İzmir karayolunun üzerinde, Salihli ilçesinin dokuz kilometre batısında bulunan Sart Harabeleri'nin topraküstü kalıntılarının en önemlisi M.Ö. 3. yüzyılda yapılmış olan Artemis Tapınağıdır. Roma döneminden Gimnazyum dikkati çekerek niteliktedir. Bundan başka Sart'a yerleşmiş Yahudi Kalonisine ait bir tapınak "Sinogog" ortaya çıkarılmıştır.

Ege bölgesinin ve Türkiye'nin en önemli turizm kaynaklarından biri olan Sart Harabelerinde kazı ve restorasyon çalışmaları sürdürülmektedir.

GİMNAZYUM: Roma İmparatorluğu'nun en önemli anıtlarından biri olan Gimnazyum ve hamam, külliyenin en görkemli bölümünü oluşturur.

ARTEMİS TAPINAĞI: Hellenistik döneme ait Artemis Tapınağı, Eski Yunan dünyasının İon tarzındaki yapılarının en büyüklerinden biridir. Sütunların her birinin boyu 17.31 m. ağırlıkları ise 20 tonun üzerindedir.

Muradiye Camii iç görünümü...

SİNAGOG: M.S. III. yüzyıla ait olup, palastranın güneyinde ve mermerli caddenin kuzeyindedir. 1962 yılında meydana çıkarılmıştır. Sinagog'a ilişkin kitabelerin asılları Manisa Müzesi'ndedir.

LİDYA KRAL MEZARLARI: Marmara Gölü'nün güneyinde doksan kadar tümülüsü içeren büyük bir kral mezarlığı vardır. Bunların en büyüğü, Krezüs'ün babası Kral Alyates'e ait olanıdır.

PHİLADELPHIA HARABESİ: Eski Philadelphia şehri üzerine kurulan Alaşehir'de toprak altı ve üstünde Hellenistik döneme kadar ulaşan kalıntıları görmek mümkündür

Philadelphia kentini çevreleyen surların son kalıntıları ayakta olup, Hıristiyanlığın ilk dönemlerine ait ve yedi kiliseden biri olan Sanjan Kilisesi buradadır.

İSLAMI ESERLER

ULU CAMİ: Eski bir kilisenin kalıntıları kullanılarak (kilisenin yerine) Saruhan Oğullarından Fahrettin İlyas Bey tarafından yaptırılmıştır. (1366)

SULTAN CAMİ: Kanuni Süleyman'ın annesi Ayşe Hafza Sultan (Sultan Selim'in eşi) tarafından yaptırılmıştır. (1522). Sübyan Mektebi, Sultan Hamamı, Darüşşifa, İç Medrese bu külliyenin diğer bölümleridir.

MURADİYE CAMİ: Mimar Sinan'ın büyük yapıtlarından biridir. III. Murad adına 1583-1585 yılları arasında yaptırılmıştır.

Mimar Sinan, bu eserinin mozaik motiflerinde saf altın kullanmıştır. İmarethane ve bugün müze olarak kullanılan medrese, kütüphane bu külliyenin diğer bölümleridir.

SARUHANBEY TÜRBESİ: Saruhan Bey'in (Magnezya adını değiştirerek kente Manisa adını vermiştir) Gömülü bulunduğu bu türbe, torunu İsak Çelebi tarafından yaptırılmıştır. Manisa'nın en eski tarihi yapılarından biridir. Kalın duvarları ve alışılmışın dışında yapılan pencereleri ile dikkati çeker.

YİRMİİKİ SULTANLAR TÜRBESİ: Manisa'da valilik yapan Osmanlı şehzadelerinin eş ve çocuklarının gömüldüğü tek ve büyük bir kubbe ile sekiz köşeden oluşan bir eser olup şehir merkezindedir.

DARPHANE: Osmanlı İmparatorluğu döneminde ilk altın paranın basıldığı yerdir. Darphane'de basılan bu paralardan örnekler Manisa Müzesi'ndedir.

MEVLEVİHANE: Mevlevi devrvişlerinin ruhlarını kötülüklerden ve aşırılıklardan arındırmak için dua ve ayin yaptıkları yerdir. Müze durumuna getirilmiştir.

MİTOLOJIK ESERLER

NİOBE (AĞLAYAN KAYA): Mitologya'da ölümsüzlerin gücü ile ölümlülerin dramlarını simgeler. Niobe, Frikya Kralı Tantalos'un kızıdır. Niobe Leto şenliğinde tanrıça Leto'yu kızdırır. Tanrıçanın buyruğu üzerine çocukları Artemis ve Apollo Niobe'nin çocuklarını öldürür. Çocuklarının cesetleri başında ağlayan Niobe'nin acılarına son vermek için Tanrı Zeus, Niobe'yi taş yapar.

Kente 300 metre uzaklıkta bulunan Ağlayan Kaya'dan sızan su damlacıkları Niobe'nin göz yaşları, rüzgârın sesi ise onun inleyişini simgelediği söylenir.

KİBELE (KYBELE) RÖLYEFİ: Mitologya'da tanrı ve tanrıçalar ile yeryüzündeki bütün insanların, hayvanların, bitkilerin anası olarak kabul edilen Kybele, (Etiler'in Ege kıyılarına geldikleri dönemde yapılmıştır.)

Büyük bir kaya oyulmuş mağara şeklindedir. Manisa il merkezine 15 dakika uzaklıktaki Akpınar mevkiindedir.

ARKEOLOJİ VE ETNOĞRAFYA MÜZELERİ

25 Nisan 1972 tarihinde açılan Manisa Müzesi, Osmanlı Padişahı III. Murad tarafından 1585 yılında Klasik Osmanlı Mimarisi uslübunda yaptırılan Muradiye Cami ve külliyesinin Medrese ve imarethane binalarında hizmet görmektedir.

ARKEOLOJİ MÜZESİ: Müzedeki eserler, üstü açık, diktörtgen bir avlu etrafını çevreleyen revakların arkasında sıralanan salonlarda, bilimsel ve eğitsel bir amaçla sergilenmektedir.

ETNOGRAFYA MÜZESİ: Bu bina da, arkeoloji müzesi binasında olduğu gibi, üstü açık ve ortasında bir havuzu bulunan, dikdörtken bir avlu etrafını çevreleyen revaklar ve arkasında sıralanan salonlardan oluşur.

Manisa Muradiye Camii

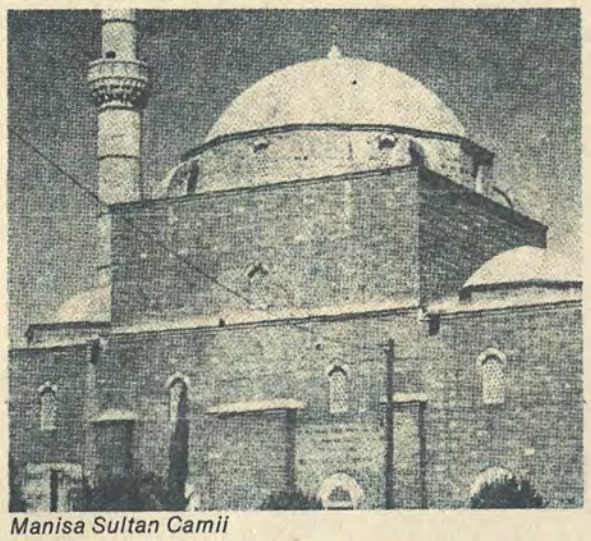

Manisa Sultan Camii

Müzede; yaylar, oklar, mızraklar, hançerler, baltalar, kalkan ve kılıçlar, çakmaklı tüfekler, cepkenler, kaftanlar, sedef kakmalı çekmeceler, takunyalar, rahleler, renkli çiniler, minber kapısı (Ulu Cami'ye ait), keseler, çantalar, bindallılar, halılar, kaşıklar, fincanlar, asalar, süs eşyaları, kemer tokaları, şamdanlar, ibrikler, sofra eşyaları, tekke ve zaviye eşyaları, hattatlık eserleri bulunmaktadır.

MANİSA	2437 — 1837	Turgutlu	2678 — 1415
		Menemen	1644
Akhisar	1853 — 1372		
Alaşehir	1756 — 1862		
Salihli	1910 —1141		

Yurt içi ve yurt dışı bankacılık işlemlerinizde Türkiye Garanti Bankası

Manisa'da da "Zeybek" türü oyunlar, yörenin tek seçkin oyunu niteliğindedir. İzmir ve bütün Ege'de olduğu üzere Manisa yöresi de "Efeler Diyarı" tanınır. "Aydın Zeybeği, Bergaman Zeybeği, Kordon Zeybeği, Sarı Zeybek, Tavas Zeybeği" gibi Ege'nin ünlü oyunları burada da etkinliğini büyük ölçüde gösterir.

OYUNLAR

Manisa'da kadın ve erkek oyunları genellikle ayrı ayrı oynanmaktadır. "Güvendi, Gündoğdu, Korucu, Değirmenci, Karşılama, Horan, Şadiyem, Harmandalı Zeybeği, Sakarya, Kabadayı, Abdal Bastı Zeybeği, Sarı Çiçek" gibi erkek oyunlarının yanı sıra "Mermerimin Yolları, Ninna, Ördek Suya Dalda Gel, Oldu mu aman oldu mu" gibi oyunlar da yörede kadın oyunları olarak bilinmektedir.

Erkek ve kadın oyunlarının dışında grup halinde oynanan oyunlar da yöre folkloruna değişik renk katmaktadır. "Bakırlım, Aleyli, Gündoğdu Zeybeği, Çekirdeksiz Bağlar, Dördüzlü" adlı oyunlar en belli başlı grup oyunları arasında yer almaktadır

Dördüzlü Oyun: "Baylan Cemile" türküsü eşliğinde, dört delikanlı tarafından oynanmaktadır.

GİYSİLER

Kadın: Başta çeşitli işlemeli fes, fesin üzerine boncuk oyalı yazma, uçları çene altından dolaştırılarak başın üstünde bağlanır. Alında iki sıra olarak dizili baş altını bunların altına gelecek şekilde üç parmak enliğinde oyalı yazma dolanır. Boyunda sandıklı ve rubi altınlar vardır.

Gövdede, ön kısmı tamamen açık, düz yakalı boyun ve göğüs altından iki düğmeli, kısa etekli, kollu bir entari vardır. Entari şalvarla aynı kumaş ve renktedir. Bele ipekli kırmızı mendil sokulur.

Şalvar: Al, yeşil, sarı, mor renkte elde dokuma pamuklu "Çitare", "Telli Istıfa", "Canfes" kumaşlarından yapılır. Belden uçkurlu ve geniştir.

Çoraplar elde örme kısa ve genellikle kırmızıdır. Ayakta kısa konçlu burnu püsküllü sarı çizme vardır.

Bileklerde aynalı bilezik, ortasında küçük altını bulunan ipte dizili gök boncuk vardır. Parmaklarda ise adi veya altın yüzükler bulunur.

Erkek: Başta kırmızı fes, onun üzerine "Çelep Sarığı" sarılır.

Gövdede: Çitareden veya pamuklu alacadan yakasız, önden tek düğmeli entari, onun üstüne kısa etekli, uzun kollu, siyap kaytanla işlemeli "Camadan" veya yelek vardır. Belde beyaz kuşak bulunur. Üzerinde de kırmızı kuşak vardır. Bunun da üzerinde deriden yapılmış, üst üste birkaç gözü bulunan silahlık bulunur. Silahlığın ceplik kısmı öne gelecek şekilde arkasından çift kayışla bağlanır. Silahlığın üzerine ipekli trablus kuşağı, üzerine üç parmak eninde ve bele yedi defa dolanan işlemeli yağcı bedir kolanı sarılır. Belden uçkurlu paçası dizden yukarıda arkası bol ve sarkık "Don" vardır. Düğün ve bayramlarda donun uçkuru telli ve püsküllü olup ön tarafta bağlandıktan sonra dışarıya püskül sallanır. Ayaklarda kontra ayakkabı, "Kalçın" kalçının üst kısmına elde örülmüş püsküllü bağcıklar vardır.

ATASÖZLERİ

—Zahirenin ambarı saban ucundadır

—Tarlanın taşlısı, kızların saçlısı, erkeğin yaşlısı vefalı olur.

—Güneşte söylediği sözü, gölgede bozandan hayır gelmez.

—İnsanı dindiren yokuş, dinlendiren de dişi kuştur.

DEYİMLER

—Kocasından sonra karıdan, hazirandan sonra ekilen darıdan hayır gelmez

—Bulutlar gider Şam'a çek eşeğini dama

—Bulutlar gider Aydın'a git işine kaydına.

—Soğrada elini, mecliste dilini sakla.

—Taş taşı, söz taşıma.

—Kısmeti kesilen köpek, kurban bayramında uykuya yatar.

MANİLER

"Bağda üzüm bol olmuş
Filizleri dal olmuş
Kezban üzüm topluyor
Yanakları al olmuş

Zeytinin irisine
Taş attım birisine
Annem beni saklıyor
Oğlanın birisine

GELENEK, GÖRENEK

Yöre gelenek ve göreneklerini günümüze kadar büyük bir ölçüde koruyabilmiştir. "Manisa Mesiri": On altıncı yüz yıldan beri her yıl 22 Mart günü Sultan Camii minarelerinden "Mesir Macunu" atılması bir gelenek halini almıştır.

Mesir macununun minarelerden atılması olayı günümüze kadar şu şekilde anlatılagelmiştir:

"1522 yılında Sultan Camii'ni yaptıran Hafsa Sultan bir gün hastalanır. Hiç bir hekim derdine derman bulamaz. Çaresizlik içinde bir kez de, aslen Denizlili olup, Manisa'da Sultan Camii'nin çalışmalarına memur edilerek İstanbul'dan Manisa'ya gelmiş bulunan Merkez Efendi'ye, diğer bir adı ile, (Musa Bin Muslihiddin Bin Kılıç)'a başvurulur. Merkez Efendi'nin verdiği ilaç Hafsa Sultan'ın derdine deva olunca, Sultan bu macunun halka da dağıtılması emrini verir. İşte bu tarihten itibaren Sultan Camii'nin minarelerinden Mesir Macunu atılır.

Merkez Efendi'nin macuna koyduğu söylenen 41 çeşit baharatın şu şekilde sıralandığı belirtilmektedir: "Karanfil, yeni bahar, zencefil, kalanga, karabiber, kırımtartar, kişniş, havlican, kebabiye, hindistan cevizi, anason, hıyar-ı şenbih, sakız, zaferan, tarçın, udulkahr, çöpçiti, hardal, mürsafi esmarı, iksir, çivid, meyan balı, kalem-i barid, tiryak, sarıhalil, karahalil, raziyane, kimyon, zerdavaç, tarçın çiçeği, hindistan çiçeği, çörek otu, darı fülfül, revend, limon tuzu, kakule, sinameki, vanilya, portakal kabuğu, topalak kökü, şeker."

Manisalıların geleneksel eğlence yerlerinden birini de "Akhisar Çağlak"ı teşkil eder, Akhisar'ın 4 kilometre yakınından geçmekte olan Çağlak deresi yörenin ilginç bir mesire yeridir. Zeytin ve çam ağaçlarının süslediği bu yerde, her yıl nisan ayının güneşli ilk pazar gününde halk toplanır ve eğlenir. Gelinlik çağına gelmiş genç kızlar buraya en güzel giysileri ile gelerek görünürler. Bu bir nevi tanıma-tanışma olanağını vermektedir. Mesirede pehlivan güreşleri yapılır. Bu geleneğin de onaltıncı yüzyıldan beri süregeldiği söylenmektedir.

Manisa'nın bir başka mesire yeri de "Kırkağaç Çamlık Mesiri"dir. Mayıs ayının ilk haftasında yapılan bu eğlence bir gelenek halini almıştır. Çeşitli yerlerden gelen ses ve saz sanatçıları burada toplanır. Mesirin son gününe rastlayan pazar günü ilçe halkının çoğunluğu buraya gelip geç saatlere kadar eğlenir."

TÜRKÜ

Yöredeki Sipil dağı, manilere konu olduğu gibi türkülere de konu teşkil etmiştir. Sipil türküsü yörede sevilen türküler arasında yer almaktadır:

"Gebelik önünde kale oturur
Anam mürtağıtın yaylası lâle bitirir
Küçük nurgatının kahrı çekilir
Sineksizdir Sipil dağları
Çamlarında uçar bal arıları
Sipilden görülür bahçeler bağlar
Anam etrafımda sıra çevrili dağlar
Oturmuş çamlarında beyler ağalar
Sineksizdir Sipil dağları
Camlarında uçar bal arıları

BATIL İNANÇLAR

Anadolu'nun hemen hemen çoğu yerlerinde olduğu gibi Manisa ve yöresinde de adak yerleri özellikle kırsal kesimlerde ilgi görmektedir: Evde kalmış kızlar, çocuğu olmayan kadınlar "Tezveren Dede"ye giderek mum yakmakla dileklerine kavuşacaklarına inanmaktadırlar. "Hacet Mesçidi" evsahibi olmak isteyenlerin uğradığı bir yer olarak bilinmektedir. Önemli bir şeyini kaybeden "Etem Dede"ye gidip şöyle seslenmektedir:

"Etem dede, Etem dede
Gömleği keten dede
Eğer kaybım bulunursa
Sana ...göbek atam dede"

Bu adak biçimi İstanbul'da günümüzde de yapılmaktadır: Her hangi bir arzusunun yerine gelmesini isteyen, ya da bir eşyasını yitiren kadınlar, muradına erdikten sonra aptest alıp kapı arkasına geçerek yukarıdaki dizenin sonunu **"Sana kırk göbek atam dede"** şeklinde sonuçlandırarak okurlar.

Yörede kurşun dökmek geçerliğini bir ölçüde sürdürmektedir.

HALK TIBBI

Yine Anadolu'nun bazı yörelerinde görüldüğü gibi Manisa yöresinde de "Dalak Kesme" geleneği vardır. Bu işlem sıtması olanlar için yapılmaktadır. Hasta sırtüstü yatırılır. Karnına ekmek tahtası konur. Tahta üzerine bir avuç iri tuz serpilir..

Kabakulak hastalığı için ağzı kıbleye bakan bir fırından alınan "is", şişmiş olan yerlerin etrafına çizgi halinde sürülür. Başı ağrıyan, çiviciye gider. Çivici duvara bir çivi çakar. Hastanın baş ağrısı da o çivi ile birlikte duvarda çakılı kalmış olur. Hayvanlara nazar değmişse, çiğ yumurta okunarak hayvanın altına biraz uzaktan atmak suretiyle vurulup kırılır.

Bu ve buna benzer inanışlar yörede büyük ölçüde etkinliğini yitirmiştir.

Gezilecek yerler

SPİLDAĞI MİLLİ PARKI

Manisa il merkezinin güneyinde bulunan 1517 metre yüksekliğindeki Spildağı kütlesinin üzerinde 6.860 hektar alanı kaplayan Spildağı Millî Parkı Manisa'ya 24 km. uzaklıktadır.

Spildağı Millî Parkı'nın, dinlenme ve dağcılık turizmi yanı sıra morfolojik, tarihi ve arkeolojik kaynakları ile Türkiye Millî Parkları içinde önemli bir yeri vardır.

Geçmiş dönemlerde burada yetiştirilen lâleler, bir dönemin adını simgelemiştir.

Doğal güzellikleri bozulmadan korunan Spildağı Millî Parkı, bölgede dağcılık sporu ve turizmi için son derece elverişli olanaklara sahiptir.

Ayrıca bölgedeki belli başlı turizm merkezlerine çok yakın bir mesafede bulunan parkın birçok tesisi tamamlanmış ve hizmete sunulmuştur.

Spildağı Millî Park yolunun standartlara uygun olarak yapılıp ve mevcut sosyal tesislerin işletmeye açılmasıyla Park, sıcak yaz günlerinde yöre halkının biricik dinlenme yeri haline gelmiştir.

MANİSA İLİNDEKİ TEMEL KAYNAKLAR

Yeraltından fışkıran sıcak ve şifalı su kaynakları bakımından Manisa zengin bir ilimizdir.

Alaşehir Sarıkız Maden Suyu, Demirci Saraycık Kaplıcaları, Şart ve Kurşunlu Kaplıcaları (Salihli), Kula Emirler Kaplıcaları, Urganlı Kaplıcaları (Turgutlu) ildeki termal kaynakların başlıcalarındandır.

Bu kaplıcaların bazılarından Lidyalılar, Romalılar ve Bizanslılar da yararlanmışlardır.

Selçuklular ve Osmanlılar döneminde kaplıcalara büyük önem verilmiştir.

İldeki kaplıcalar, madensel tuzlara ve iyi geldikleri hastalıklara göre gruplandırıldığında, belli başlı kaplıcaların özelliklerini taşır.

TÜRK TİCARET BANKASI
TÜRKBANK
"IKINCI ADRESINIZ"

Ege bölgemizin önemli illerinden biri olan Manisa, çeşitli ve değerli ürünlerin yetiştiği bir bölgenin merkezi olduğu kadar, yöresel gelenekleri ile turizm bakımından da ayrı bir değer taşımaktadır.

Türk Ticaret Bankası 12 şubesi ile 1965 yılından bu yana Manisalılara ve çevre halkına bankacılık hizmetlerini en yaygın şekilde sunmaya çalışmaktadır.

Manisa İl Merkez Şubesi:

Manisa

Manisa İli Şubeleri:

Ahmetli, Akhisar, Alaşehir, Gölmarmara, Kırkağaç, Kula, Salihli, Sarıgöl Saruhanlı Soma, Turgutlu.

TÜRK TİCARET BANKASI
TÜRKBANK
"IKINCI ADRESINIZ"

OSMANLI DEVRİNDEN İTİBAREN EĞİTİM ÇOK İLERLEMİŞTİR

Osmanlı şehzadeleri, 150 yıldan fazla bir süre Manisa'da devlet yönetimi için hazırlanırlarken valilik görevini de yürütmüşlerdir.

O nedenle de daha Saruhanlılar döneminde 1378 tarihinde yapılan Fethiye ya da İshakiye diye adlandırılan Ulu Cami Medresesi, Manisa'da eğitim hayatının çekirdeğini oluşturur.

Daha sonraki yüzyıllarda Sinanbey, İbrahim Çelebi, Aynî Ali, Muradiye Sultan medreselerinin, Manisa eğitim ve kültüründe önemli yeri vardır.

Fatih'in öğretmenlerinden ve dönemin ünlü ismi Molla Gürani'nin Manisa'da öğretmenlik yapmış olduğu anımsanırsa, Manisa'nın Türk - İslâm kültür yaşamındaki önemi kendiliğinden anlaşılır.

20. yüzyılın başlarında Manisa'da özel okullardan başka "Kız Mektebi"nin bulunması da dikkate değer bir olaydır.

Cumhuriyet döneminde eğitim ve öğretime verilen önem dolayısıyla Manisa yalnız Ege'nin değil, Türkiye'nin önde gelen illerinden biri olmuştur.

Nitekim, Cumhuriyet'in başlangıcından 15. yılına kadar Manisa ilinde 128 ilkokul yapılmıştır. Cumhuriyet'ten önce Manisa'da 600'den fazla köyde toplam 98 öğretmen görev yaparken, Cumhuriyet'in 15. yılında bu sayı 440 olmuştur. Yine Çumhuriyet döneminden önce köy okullarındaki öğrenci sayısı 4400, şehir okullarındaki öğrenci sayısı ise 3700'dü.

Cumhuriyetimizin 15. yılında bu sayılar üç katına çıkarak köy okullarındaki öğrenci sayısı 11 bin 500'e, şehir okullarındaki öğrenci sayısı ise 12 bin 200'e ulaşmıştır.

Bugün Manisa ilindeki eğitim ve öğretimin durumu sayılarla şöyle:

Manisa ili okullu köy sayısı (mahalleler dahil): 827
Okulsuz köy sayısı: 36
Geçici derslik sayısı: 36
Kapalı okul sayısı: -

Okul öncesi eğitim:
Anaokulu sayısı: 3
Anasınıfı sayısı: 46

Anaokul ve sınıfı öğretmen sayısı: 74
Anaokulu sınıf öğrenci sayısı: 1247

Temel eğitim I. kademe:
Şehir okul sayısı: 95
Kasaba okul sayısı: 63
Manisa ili tüm derslik sayısı: 2681
Çift öğretim yapılan derslik sayısı: 348
Normal öğretim yapılan derslik sayısı: 634
Öğretmen evi sayısı: 937
Öğretmen sayısı: 3745

Öğrenci sayısı: 104.185
(Kız: 49.693, erkek: 54.487)

Orta dereceli okullar
Okul türü
Lise
Endüstri Meslek Lisesi
Kız Meslek Lisesi
Ticaret Lisesi

Akşam Ticaret Lisesi
İmam-Hatip Lisesi
Temel Eğitim II. Kademe
Pratik Kız Sanat Okulu

Toplam: 126

(NOT: Bağımlı ortaokul sayısı 32, bağımlı pratik kız sanat okulu sayısı 7'dir)
Orta dereceli okullardaki öğretmen sayısı: 2321
Orta dereceli okullarda öğrenci sayısı: 37.922

(Kız öğrenci sayısı: 15.322, erkek öğrenci sayısı: 22.600)

I. kademe okuma-yazma kurslarına toplam 30.324 kişi (kadın: 17.139, erkek 10.685) katılmış ve 16.966 kişiye başarı belgesi verilmiştir.

Başarı oranı %57'dir.

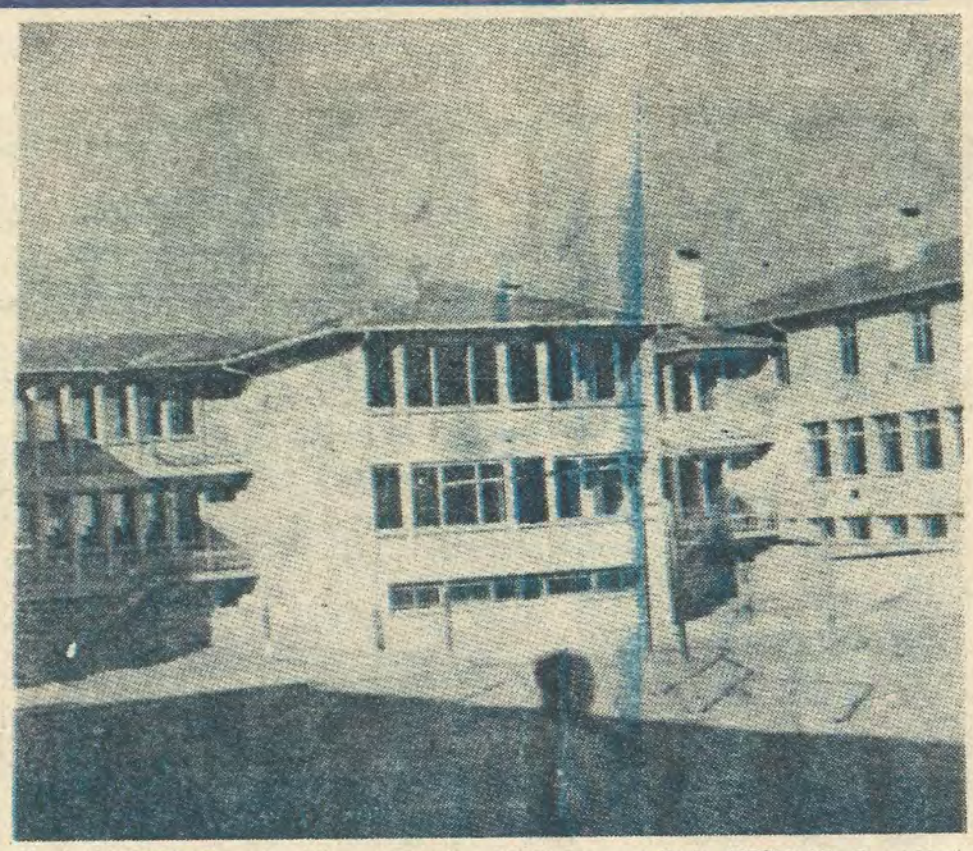

Manisa'da 1300 yıllarından itibaren öğrenime büyük önem verilmiş, 1378'de Ulu Cami Medresesi, eğitim hayatının çekirdeğini oluşturmuştur. Osmanlı döneminde eğitime verilen önem, Cumhuriyet'in ilânı ile sürmüştür. Fotoğrafta, Manisa Yetiştirme Yurdu görülüyor...

Her yıl kutlanmakta olan Mesir Şenlikleri'ne yurdun çeşitli yerlerinden gelen binlerce kişi, Sultan Camii önünde toplanıp kubbelerden atılan MESİR MACUNUNDAN kapmaya çalışır...

MANİSA GELENEKSEL MESİR ŞENLİKLERİ 16. YÜZYILDAN BU YANA HER YIL YAPILIR...

Manisa 16. yüzyıldan bu yana her yıl yapılagelen geleneksel Mesir Şenlikleriyle yaygın bir tarihî üne sahip olmuştur.

Mesir macununun bulunuşu ve hastalık tedavisinde ilk kullanılışı halk yığınlarınca benimsenişi şöyle olmuştur: "Kanunî Sultan Süleyman'ın annesi Hafsa Sultan hastalanır. Hekimler derdine derman bulamaz. Hafsa Sultan son çare olarak Manisa Sultan Camii (1522) yanına yaptırılan imarethane ve zaviyenin memuru olan bilgin ve hekim Merkez Efendi (Musa bin Muslihiddin bin Kılıç)'ye başvurur.

Merkez Efendi hastalığın tedavisi için hazırladığı macunu sultana verir ve sultan iyi olur. Hafsa Sultan bundan sonra macunun halka dağıtılmasını ister.

Merkez Efendi tarafından yapılan macun 41 çeşit baharatın karışımından oluşuyordu.

Bu arada yöre halkı macundan bol miktarda almak isteyince ve talepler karşılanmamaya başlayınca alınan bir kararla her yılın mart ayı içinde 21 Mart'ı içeren haftanın pazar günü Manisa Sultan Camii'nin kubbe ve minarelerinden atılmak yoluyla dağıtılmasına başlanır ve bu bir gelenek halini alır.

Bu günde çok sayıda yurttaş mesirin dağıtılacağı günü heyecanla bekler ve sabahın erken saatlerinde Sultan Camii etrafında binlerce insan toplanır, kentte bir bayram sevinci yaşanır.

Son zamanlarda bu potansiyelin sanat, kültür ve turizm etkinliklerine dönüştürülmesi için çaba harcanmaktadır. Konferanslar, çeşitli spor etkinlikleri, sergiler, folklor gösterileri, tiyatro, resim, müzik gibi etkinlikler bu çabalardan bazılarıdır.

Protokol

Vali: Erol Zihni GÜRSOY
Cumhuriyet Savcısı: Ali Orhan ÖZER
Vali yardımcıları:
Necati KARAKAYALI, Yaşar TOK,
Necdet ONUT
Belediye Başkanı: Bekir Sıtkı AKÇALAR
Emniyet Müdürü: Ferdi ERZAIM
Defterdar: Ahmet BAHAR
Millî Eğitim Müdürü: Muzaffer KARINCA

Vergi Rekortmenleri

Kemal Diner	12.826.521 TL.
Sadettin Közer	11.180.388 TL.
İsmail Sarıgözoğlu	8.267.255 TL.
Muammer Cidar	5.807.143 TL.
Mahmut Şentürk	5. 508. 879 TL.

Nüfus

Manisa ili Türkiye iller yüzölçümü itibariyle 18'inci sırada yer alırken, 1980 Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre ise 9'uncu sırada bulunmaktadır. Manisa il merkezinin şehir nüfusu 105.096 olup, Türkiye şehirler nüfusu arasında 38'inci sırada yer almaktadır.

1980 Genel Nüfus Sayımı verilerine göre nüfus yoğunluğu 69 olan il, Türkiye iller nüfus yoğunlukları itibariyle de 15'inci sıradadır.

İle bağlı Akhisar ilçesinin şehir nüfusu 61.491, Turgutlu şehir nüfusu 55.396, Salihli ilçesinin şehir nüfusu ise 51.826'dır.

Buna göre, Akhisar ilçesinin şehir nüfusu, iller nüfusu büyüklüğü sırasında 36'ıncı, ilçeler nüfus büyüklüğü arasında ise 26'ıncı sırada bulunmaktadır.

Sağlık Hizmetleri

Manisa Çocuk Hastanesi

200'e yakın hekim var

Sağlık hizmetleri açısından oldukça gelişmiş bir ilimizdir.

Sosyal Sigortalar Kurumu hastaneleri dışındaki sağlık kurumlarında toplam 1565 yatak vardır.

Manisa ilinde kadrolu 110 doktorun yanısıra 169 doktor da serbest olarak görev yapmaktadır. İlçelerinde de yedi devlet hastanesi ile sağlık merkezleri ve dispanserler yer almaktadır.

GÜNEŞ
"bir başka un"
bayanlar!..
hamur işleriniz için
özel üretildi
GÜNEŞ unları,
mutfaktaki hünerinize,
hüner katmak için..
Genel Dağıtım:
TEKPA
Halide Edip Adıvar Cad. No:158 Alsancak-İZMİR
(Üçyol-ile Buca Köprü ayrımı, Mobil karşısı)
Tel: 278431 - 274199

EKONOMİ

ÜZÜM, TÜTÜN, PAMUK, ZEYTİN ÖNDE GELEN TARIMSAL ÜRÜNLERİDİR

Ekonomisi tarıma dayalı Manisa'nın tarımsal üretimi 1980 verilerine göre Konya'dan sonra ikinci sıradadır.

İlde en önemli tarımsal ürünler üzüm, tütün, pamuk ve zeytindir.

Manisa tarımında önemli bir yeri olan Gediz Ovası modern yöntemlerle sulanır.

Tarım, Manisa'da sanayinin de gelişmesine yol açmıştır. Bursa'dan sonra iç kaynaklarla gerçekleştirilen bu ikinci organize sanayi bölgesinde 44 fabrika vardır. 12 fabrikanın ise, yapımına devam edilmektedir.

1981 yılında bu bölgedeki fabrikaların ürettikleri ürünlerin ihracatında 84.5 milyon dolar döviz sağlanmıştır.

Manisa ayrıca halı ve dokumacılığı ile ün yapmıştır. Özellikle Demirci, Gördeş ve Kula ilçeleri halı ve dokumaları ile ekonomisine önemli bir katkıda bulunur.

SOMA LİNYİT

Soma linyit kömürünün toz kısmını değerlendirmek üzere 1957 yılında üretime geçirilen ve 52 milyon liraya malolan Soma-A Termik Santralı yılda ortalama 300 milyon kwh elektrik üreterek ve tam kapasite ile enterkonnekte sistemine bağlı olarak çalışmaktadır.

Özellikle Batı Anadolu bölgesinin enerji ve güç gereksinimini yakın mesafeden karşılamak amacıyla 1.500.800 metrekarelik bir alan üzerine kurulu bulunan Soma-B Termik santrallarının I. ve II. üniteleri 1981 yılı ortalarında elektrik enerjisi üretimine başlamıştır. 2×165 MW gücündeki III. ve IV. ünitelerin yapımına 1981 yılında başlanmış ve 1984 yılında bu ünitelerin de işletmeye açılması hedeflenmiştir.

Tesisler tamamlanıp üretime geçirildiğinde yılda 4.4 milyar kilovatsaat elektrik üretilecektir.

1986 yılında tamamlanarak işletmeye açılması planlanan Soma gübre tesisleri üretime geçirildiğinde gübre dış alımında yılda 75.735.000 dolar değerinde döviz tasarrufu sağlanacaktır.

Soma gübre kompleksi Türkiye azotlu gübre kapasitesinin yaklaşık %20'sini karşılayabilecektir.

Akhisar Sigara Fabrikası'nın yapımı tamamlanıp (1984)'te üretime geçirildiğinde, bu fabrikada yılda 5 bin ton sigara imal edilecektir.

Toprak sanayii dalında ilin önemli bir yeri vardır. Başta Turgutlu ve Salihli olmak üzere ilde 80'in üzerinde tuğla ve kiremit fabrikası vardır. Bu fabrikalarda üretilen mamuller, yurt içi inşaat sektöründe kullanılmaktadır.

Türkiye ortalamasına göre bu veriler, Manisa ilinin büyük bir ekonomik potansiyele sahip bulunduğunu ve hızlı bir gelişme içinde olduğunu gösterir.

Ancak, Gediz ve Akhisar ovaları dışında kalan Demirci, Gördes, Selendi ilçeleri ile Yuntdağı - Bozdağı silselesindeki yerleşim birimlerinin kurulduğu coğrafî yapı, ekonomik kaynaklarının elverişsizliği nedeniyle daha ziyade kalkınmaya ve gelişmeye muhtaçtır.

SPOR

MANİSA'da modern sporların tarihi cumhuriyet ile yaşıt sayılabilir. Gerçi bu tarihten çok daha önceleri ata sporumuz olan güreş ile cirit köylere kadar girmişti. Ancak bunlar bir spor yarışmasından çok bir folklor gösterisinden ileri gitmemiştir.

Modern sporlar Manisa'ya futbolla girmiştir. Ve ilk spor kulübü de 1924 yılında Manisa esnafı tarafından kurulmuştur (Esnafspor). Bunu yine aynı yıl kurulan İdmanyurdu Kulübü izlemiştir. Bu iki kulüp arasında futbol sahalarında başlayan rekabet daha sonra diğer spor dallarına da sıçramıştır. Manisa'ya futbolu bu iki kulüp arasındaki rekabet ve iddialı maçlar sevdirmiştir. Nitekim bunun sonucu olarak da Manisa'daki spor kulüpleri sayısında kısa zamanda büyük bir artma görülmüştür. 1932 yılında Manisa'da altı takım arasında futbol lig maçlarının oynandığı görülmektedir. Bu takımlar, İdmanyurdu, Esnafspor, Yıldırımspor, Sakaryaspor, Altınorduspor ve Avcılar Birliği'dir. Yine aynı tarihte Akhisar ilçesinde iki (Akhisarspor ve İdmanyurdu), Alaşehir ilçesinde bir (Gençlerbirliği), Salihli ilçesinde iki (Bozkurtspor ve Gürbüzler) spor kulübünün faaliyet gösterdiği görülür. Bu arada 1934 yılında İdmanyurdu ile Altınorduspor kulüplerinin birleşerek "Manisaspor" adı altında bir kulüp kurduklarına rastlanırsa da bu kulüp kısa bir süre sonra dağılmıştır.

Manisa 1938 yılında Vali Dr. Lütfü Kırdar'ın himmetiyle büyük ve modern bir stadyuma kavuşmuştur. Yine bu yıllarda Beden Terbiyesi Genel müdürlüğü'nün kurulmasıyla Manisa'da bir Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğü vücut bulmuş bu stad ile bu örgüt Manisa sporuna pek çok şeyler katmışlardır.

Manisa futbolun yanı sıra atletizm, atıcılık, güreş, okçuluk ve dağcılık alanlarında da büyük ve olumlu bir faaliyet göstermiş, daha sonra voleybol ve basketbol dallarında da pek büyük hamleler yapmıştır. Burada uzunca bir süre faaliyet gösteren Ordu Spor Okulu'nun da Manisa sporuna pek büyük katkıları olmuştur. Manisa güzel bir spor salonunun yanı sıra Türkiye'nin en güzel atış poligonuna da sahiptir. 1971 İzmir Akdeniz Oyunları'nın atıcılık yarışmaları bu poligonda yapılmıştır.

Manisa'da, başta atıcılık olmak üzere atletizm, dağcılık, bisiklet, basketbol, voleybol sporlarının kurucusu olarak rahmetli Halit Değirmencioğlu tanınır. Bu değerli spor adamının Manisa sporuna unutulmaz hizmetleri ve pek büyük katkıları olmuştur. Manisa'nın modern poligonu bugün onun adını taşımaktadır. Ayrıca eski millî rekotmen ve şampiyon atletlerden İbrahim Ateş Önuçar atletizm dalında, "Manisa Tarzanı" olarak tanınan Ahmet Bedevî dağcılık dalında, FIFA kokartlı ünlü futbol hakemimiz Ertuğrul Dilek futbol, basketbol dallarında ve Manisa Beden Terbiyesi Bölge Müdürü olarak (1968-1970) bu ilimizin sporuna pek büyük hizmetlerde bulunmuşlardır.

Manisa, sporun pek çok dallarında millî takımlarımıza birçok ünlü sporcu hediye etmiştir. Bunların arasında şu isimlere rastlanır:

Atletizmde: Aynur Önuçar, Ökkeş Önuçar, Hayriye Koçyiğit, Ruhsar Aykaner, Fahrinisa Özakıncı, Ruhi Sarıalp, Besim Aybars, Gündüz Değirmencioğlu, Ali Çömlekçi, Haydar Odabaşıoğlu.

Atıcılıkta: Orhan Karaköse, Mehmet Candar, Mehmet Eminci, Bilgin Sayıner, İsmail Hakkı Sel, Erdoğan Karaöz, Muazzez Bayram, Özer Özgün, Atike Aynur, Mehmet Mercan, Kâmil Özbay.

Futbolda: Ali İhsan Karayiğit, Aydoğan Çipiloğlu, Çetin Bayrıl, Mümin Özkasap, Ergun Öztuna, Turgay Meto, Gönen Üçer, Gürsel Aksel, Zeki Varda, Fikri Bayrıl.

Güreşte: Yusuf Özkan, Niyazi Güreşen, Ahmet Bilek.

Yağlı güreşte: Abdullah Aker, Halil Kırca, Mustafa Yıldız, Ahmet Güneş, Feyzullah Baba, Mehmet Yörük, İbrahim Aslan, Mustafa Aslan, Erdem Özyiğit, Fahrettin Alkan, Akif Taşçı, Mehmet Filiz, Mustafa Palamutlu, Ali Büke, İbrahim Uğur.

Okçulukta: Mehmet Mercan, Hayriye Şenyoğurtçu, Cumhur Yavaş, Belma Perköz, Mustafa Kavruklar, Hafize Karaböcek, Cüneyt Demir, Yüksel Göde.

Dağcılıkta: Enver Toktamış, Ekrem Külahtaş, Halit Değirmencioğlu, Hayrullah Olca, Feyyaz Şahbaz, Muammer Grenebe, Bülent Sınmaz, Ertuğrul Dayıoğlu, Hüseyin Güncer, Erdoğan Karaöz, Çetin Dayıoğlu, Sadık Karaöz, Ahmet Bedevî (Manisa tarzanı), Engin Kongar (Demirkazık tırmanışında düşerek vefat etmiştir. Dağcılık sporu şehitlerindendir), İsmet Ülkeli, Yıldız Değirmencioğlu (Ağrı zirvesine çıkan ilk Türk bayan dağcı), Gündüz Değirmencioğlu, Emin Değirmencioğlu, Haydar Aksakal, Memduh Noyan, Bülent Omay.

Siyah-Beyaz renklerden oluşan formasıyla futbol etkinliğini sürdüren Manisaspor, Türkiye İkinci Ligi'nde yer almaktadır.

"Manisa Tarzanı" (sağ başta) ile Manisalı bir grup dağcı...

DAĞCILIK

Dağcılık ve atıcılıkt sporunda Manisa'nın ayrı bir yeri ve önemi vardır. 1938 yılından 1945 yılına kadar Halkevi'nin dağcılık kolu olarak etkinliğini sürdüren bu spor kolu 1945 yılında kulüp olarak örgütlenmiştir.

Uludağ, erciyas, Torosların Aladağ silsilesinden Demirkazık, Ağrı Dağı, Cilolar, Bey Dağları, sözü edilen kulübün üyeleri tarafından çıkılan belli başlı dağlardır. Bu başarılarından dolayı Manisa dağcıları ülke çapında haklı bir üne ulaşmışlardır.

Manisa dağcılık sporunda olduğu gibi atıcılıkta da büyük ilerlemesi ile dikkat çeker. Manisalı atıcılar bugün Türkiye çapında başarılarını sürdürmektedirler.

Manisa, güreş ve okçuluk dallarında da etkinlik gösteren sayılı illerimizden biridir.

MANİSA İLİMİZDEKİ SPOR KULÜPLERİ ŞUNŞUNLARDIR:

Sarıgöl Gençlik Kulübü (1946), Hacırahmanlı Spor Kulübü (1951), Selendi Spor Kulübü (1958), Kulaspor (1968), Gördes Gençlik Kulübü (1955), Beşeylül Spor Kulübü (1855), Kayalıoğlu-Spor Kulübü (1955), Gölmarmaraspor Kulübü (1956), Turgutluspor Kulübü (1956), Donatım Spor Kulübü (1957) Çobanisa Sekizeylül Spor Kulübü (1957), Alaybey İdmanyurdu (1957), Akgünspor Kulübü (1957), Bakır Gençlik Spor Kulubü (1959), Mensucat Kulübü (195), Acar İdmanyurdu (1967), Sotesspor Kulübü (1962), Gençlik Yıldırım (1967), Saruhanlıspor Kulübü (1969), Somaspor Kulübü (1971), Demircispor Kulübü (1971), Salihlispor Kulübü (1971), Killikspor Kulübü (1971), Alaşehirspor Kulübü (1971), Akhisarspor Kulübü (1970), Karaoğlanlı Gençlik Kulübü (1970), Emniyetspor Kulübü (1972), Güreş İhtisas Kulübü (1954), Atıcılık Avcılık İhtisas Kulübü (1955), Cimnastik İhtisas Kulübü (1962), Tenis Dağcılık Kayakçılık İhtisas Kulübü (1967).

Manisa'da ilin adını taşıyacak bir spor kulübünün kurulması yolunda ilk teşebbüsler 1960 yılında başlamış ancak bunun gerçekleşmesi hiç de kolay olmamıştır. 1963 yılında Manisa sampiyonu olarak Türkiye II. Ligi'ne alınan Sakarya Gençlik Kulübü bir yıl sonra adını değiştirerek Manisaspor olmuştur. Siyah-Beyaz formalı Manisaspor profesyonel futbol takımı o tarihten beri Türkiye II. Ligi'ndc faaliyetini sürdürmektedir.

MANİSA BEDEN TERBİYESİ BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ:
Beden Terbiyesi Bölge Müdürü: Aydoğan İŞGÜDER.
Adresi: Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğü, MANİSA
Telefonlar: Müdür 2140. 1169.
Memur sayısı: 63.
İşçi sayısı: 5.
Lisanslı sporcu sayısı: 5706 erkek, 612 bayan.
Tesisler:
Manisa 19 Mayıs Stadı 6000 kişilik.
Manisa Spor Salonu 2000 kişilik.
Halit Değirmencioğlu Atış Poligonu: 500 kişilik.
19 Mayıs Dış Sahası: 2000 kişilik açık tribünü vardır.
Tenis kortu: 500 kişilik.
Trap - skeet atış poligonu: Trübini ve soyunma odası yoktur.
Saruhanlı Spor Salonu 500 kişilik (Karabük tipi yapılmaktadır).
Akhisar Stadı: 3000 kişilik.
Akhisar Spor Salonu: 2000 kişilik.
Kırkağaç Stadı: 1000 kisilik.
Soma Stadı: 1000 kişilik
Turgutlu Şehir Stadı: 1000 kişilik
Turgutlu Spor Salonu: 1500 kişilik.
Salihli Stadı: 1000 kişilik.
Salihli Spor Salonu: 1500 kişilik.
Alaşehir:
Alaşehir'de stad'ta tribün olmayıp etrafı tel çitle çevrilidir.
Bölgede faaliyet gösterilen spor dalları: Futbol, basketbol, voleybol, hentbol, yüzme, atıcılık, okçuluk, cimnastik, atletizm, judo, taekwon-do güreş, tenis, masa tenisi, bisiklet.

OTOBÜS KAROSERİ SAN. A.Ş.

MAGIRUS

o sağlam
o güçlü
o güvenli

DEUTZ

- **M 80 S 4.5** **Minibüs** (10 kişi yolcu kapasiteli)
- **80 E5** **Midibüs** (14 kişi yolcu kapasiteli)

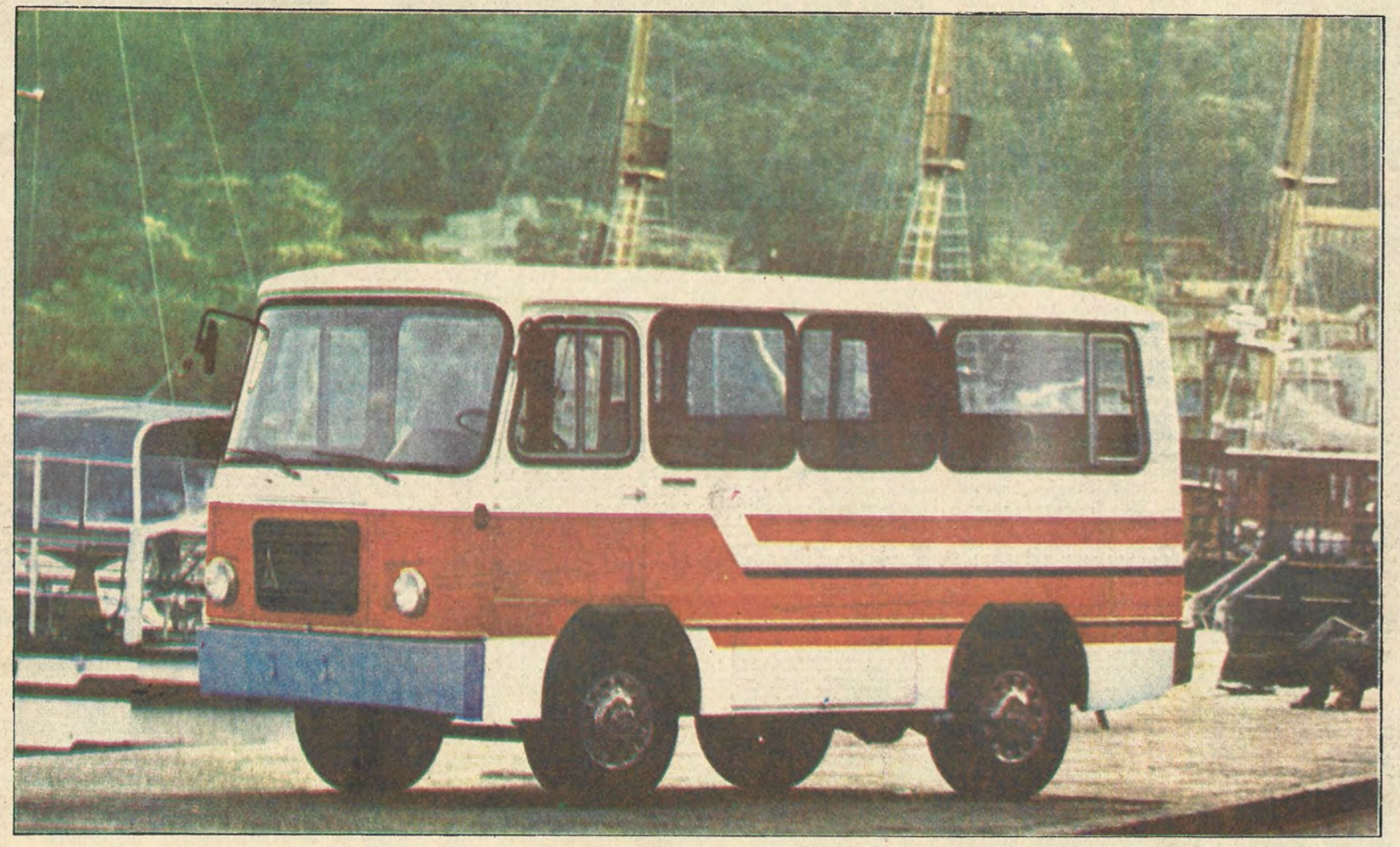

ANA BAYİLERİMİZ

EGEMAK	ORMAK	TORMAK	DOĞAN
Ege Makine ve Ticaret A.Ş. Gazi Bulvarı No: 3 P.K. 689 İzmir Tel: 25 43 50	Orta Anadolu Makina ve Ticaret A.Ş. Eskişehir Devlet Karayolu 10. Durak Mustafa Kemal Mah. Ankara Tel: 13 12 63-13 62 54-13 46 56	Toros Makina ve Ticaret A.Ş. İstanbul Cad. Sivil Havaalanı Karşısı No: 468 Adana Tel: 22 715	Otomobilcilik A.Ş. Ankara Cad. No: 243 Sirkeci-İstanbul Tel: 28 13 50-28 13 51